

I. ULUSLAR ARASI SEYYİT NESİMİ SEMPOZYUMU 17-19 HAZİRAN 2005, ANKARA

Doç.Dr. Mustafa ÜNVER*

Râzıkı erzâkımız Mer'aş değil

Rızkı Mer'aş'dan umarsın hoş değil¹

Tarihte fikirleri, mücadeleleri, inançları, fedakarlıkları ve zevkleri -kısaca tüm yaşamları- açısından derin izler bırakmış büyük insanlar yaşamıştır. Bu insanlar sadece kendi zamanları için değil; belki daha çok arkalarından gelen insanlar için kendini var kıılma sürecinde büyük katkılar sağlamışlar, onlara bu çabalarında yol işaretliği yapmışlardır.

Bu kabil ender şahsiyetlerden birisi de, hayatını XIV. yüzyılın son yarısıyla XV. yüzyılın başlarında yaşamış olan Seyyid İmâdeddîn Nesîmî'dir. Kelimelerle birlikte onları meydana getiren harflerin ve sayıların çeşitli ezoterik anlamlar içerdiğini düşünerek varlık tanımlaması yapmaya çalışan ve Batîni bir sistem olarak tanımlanabilecek olan Hurûfilik akımının en önemli temsilcilerinden olan Nesîmî, bu yolda hayatını çok feci bir şekilde fedâ edebilecek kadar gönülden inanmış bir erendir. Hurûfilğin, özellikle Osmanlı topraklarında yayılmasında onun katkısı tartışılmaz olarak görülmektedir. Döneminin ilimlerini en iyi şekilde bildiği anlaşılan Nesîmî, aynı zamanda Kur'an-ı Kerîm'e vukûfiyeti kesin olarak ortaya konmuş bir Kur'an şairidir.² Ne ki, vâkıf olduğu Kur'an aşinalığını, gönül verdiği Hurûfilik akımını temellendirmek ve desteklemek üzere kullanan bir divan şairidir. Nesîmî'nin başta gelen tartışmasız meziyetlerinden birisi de onun şairliği, şiir gücü, edebî zevkidir. Gerek bu özelliği, gerek onun genel anlamda ehli beyt düşüncesine entelektüel ve 'nefes' kabilinden sağladığı destek sayesinde, Alevî-Bektâşî çevreler, onu hep coşkuyla "yedi ulu ozan"dan biri olarak kabul edegelmıştır.

Bu söylenenlerin bir uzantısı olarak Alevî kökenli olduğu bilinen Hüseyin Gazi Kültür ve Sanat Vakfı'nın öncülüğünde Azerbeycan Milli İlimler Akademisi Folklor Enstitüsü işbirliğiyle 17-19 Haziran 2005 tarihlerinde Ankara 75. Yıl Tiyatro Salonunda Nesîmî'nin bir çok yönleriyle ele alınıp tartışıldığı uluslar arası bir sempozyum gerçekleştirilmiş ve sunulan bildirilerin kitaplaştırılacağı yetkililerce ifade edilmiştir.

Türkiye, Azerbeycan ve İran'dan katılan kırkın üzerinde bilim insanının konuyla ilgili sundukları bildiriler ilgiyle takip edilmiştir. Öyle görünüyor ki sempozyumun muhalled yararı, bildirilerin kitaplaştırılıp kamuoyuna mal edilmesiyle başlayacaktır.

I. Uluslar Arası Seyyit Nesimi Sempozyumu'nda sunulmuş olan kırkın üzerindeki bildiriye beş ana başlık altında toplamak mümkün görünmektedir:

1. Nesimi'nin entelektüel duruşu; hurufiliği, tasavvuf düşüncesi, mitolojik dünyası.
2. Edebi şahsiyeti: divan şairliği, üslubu, dilsel yetkinliği, divan şiirine etkisi.
3. Kişisel özellikleri: millî şahsiyeti, dış dünyaya açılan yönleri, hak aşıklığı, Aleviliği, Alevî-Bektâşî çevrelerdeki etkisi.
4. Nesîmî ve şiirinin sosyolojik görüntüsü: zihni etkileşimi, şiirindeki yerel imajlar, Türk inanç kültürü içerisindeki konumu.
5. Nesimi üzerine polemikler, tepkiler.

I. Uluslar Arası Seyyit Nesimi Sempozyumu'na bildirileriyle katılmış olan bilim insanları ve bildiri başlıkları hakkında şu bilgileri vermek mümkündür:

Prof.Dr. Aygül Attar, Dumlupınar Üniv. Kütahya, "Hurufilik, Dini ve İdeolojik Boyutlarıyla İle İmadettin Nesimi".

Prof.Dr. Hüseyin Ayan, Selçuk Üniv. Konya, "Seyyit Nesimi'nin Edebi Kişiliği".

Prof.Dr. Celil Nagiyev, Asya Üniv. Rektörü, Azerbeycan, "Nesimi ve Çağdaş Sufizm".

Doç.Dr. Saadet Şihiyeva, Azerbeycan, "Nesimi'nin Milli Mensubiyeti Meselesi".

Doç.Dr. Mustafa Ünver, Ondokuz Mayıs Üniv. Samsun, "Nesimi'de Ehl-i Beyt Sevgisi".

Yrd.Doç.Dr. Serhan Havari, Azerbeycan, "Nesimi'nin Peotik Dünya Modelinin Pantesit Seciyesi".

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi. Email: mustafaunver66@hotmail.com

¹ Nesimi Divanı, Haz. Hüseyin Ayan, Ankara 1990, Tuşuğ: 187, s. 415.

² Örneğin bu konuda yapmış olduğumuz bir kitap çalışması için bkz. Mustafa Ünver, Hurufilik ve Kur'an Nesimi Örneği, Ankara 2003, Fecr Yay.

Prof.Dr. Gönül Ayan, Selçuk Üniv. Konya, “Seyyit Nesimi’nin Tu-yuğları”.

Yrd.Doç.Dr. Recep Cengiz, Yrd.Doç.Dr. Ramazan Sarıçiçek, Dicle Üniv. Diyarbakır, “Şiir Üzerine Sosyolojik Çözümleme: Nesimi”.

Yrd.Doç.Dr. Rıza Oğraş, S.Demirel Üniv. Isparta, “Nesimi’nin Di-
van Şiirine Etkisi”.

Dr. Halil Ağaverdi, Folklor Enstitüsü, Azerbaycan, “Seyyit Nesimi
ve Türk Edebiyatı, Dünya Modelinin Transformasyonu”.

Dr. Ahmet Taşgın, Dicle Üniv. Diyarbakır, “Hurufiliğin Gündeme
Yeniden Gelişi: İshak Hoca’nın Cavidan Eleştirisi”.

Doç.Dr. Hüseyin Buzeri, Dr. Davut Rezai, Zencan Üniv. İran,
“Hurufiye ve İmadettin Nesimi”.

Doç.Dr. Hüseyin İsmailov, Folklor Enstitüsü Başkanı,
Azerbaycan, “Nesimi Yaratıcılığı ve Hak Aşıklığı”.

Yrd.Doç.Dr. İbrahim Yakar, G.Antep Üniv. Gaziantep, “Nesimi’nin
Şiirlerine Semantik Bir Yaklaşım Denemesi”.

Ali Yıldırım, Ankara, “Anadolu Aleviliğinde Ozan Nesimi’nin Yeri
ve Önemi”.

Piri Er, Ankara, “Mansur’dan Nesimi’ye Nesimi’den Anadolu Alevi-
liğine Ene’l-Hak İnancı”.

Dr. Seyfettin Rızasoym, Azerbaycan, “Nesimi Yaratıcılığında Tasav-
vuf Düşüncesi ve Oğuz Miti”.

Doç.Dr. Nezaket Hüseyinkızı, Bakü Devlet Üniv. Azerbaycan, “Ne-
simi Yaratıcılığında Folklor Motifleri”.

Doç.Dr. Makbule Muharremova, Osmangazi Üniv. Eskişehir,
“Bektaşî Şiirinin Gelişimi ve Nesimi”.

Prof.Dr. Fuzuli Bayat, G.Antep Üniv. Gaziantep, “Ezoterik Bilgi
Bağlamında Seyyit Nesimi”.

Prof.Dr. Hüseyin Düzgün, Tahran/İran, “Nesimi’nin Türkçe Di-
vanlarında İbn Arabî’nin Düşünceleri, Vahdet-i Vücut ve Ehli Hak Ta-
rikatı”.

Yrd.Doç.Dr. Celal Varışoğlu, G.Antep Üniv. Gaziantep, “Nesimi
Divanında Rind-Zahit İkilemi ve Gerçek Aşığın Portresi”.

Hüseyin Ferhad, Adana, “Anadolu Şiir Dünyası ve Nesimi’nin Ye-
ri”.

Doç.Dr. Zakir Necefov, Azerbaycan, “Azerbaycan’da Nesimi Döne-
mi Ekonomik Durum”.

Doç.Dr. Aziz Alekperili, Azerbaycan, “Azerbaycan Türk Tarih
Konteksinde Seyyit İmadettin Nesimi XIV-XV. Yüzyıllar”.

Arş.Gör. Murat Özaydın, Dicle Üniv. Diyarbakır, “Seyyit Nesi-
mi’nin Tasavvuf Anlayışı”.

Doç.Dr. Bilgehan Atsız, Kırıkkale Üniv. Kırıkkale, “Nesimi Diva-
nında Yer Alan Türk Kelimesi Üzerine”.

Ali Muhammed Beyani, İran, “Nesimi’de Yerel İmajlar ve Tanık
Sözcükler.”

Arş.Gör. Afak Hürremkızı, Folklor Enstitüsü, Azerbaycan, “Seyyit
İmadettin Nesimi Virtual Reallıkda”.

Dr. Şafak Alibeyli, Milli İlimler Akademisi, Azerbaycan, “Nesimi ve
Fuzuli Sepkinde Ortak Makamlar”.

Doç.Dr. Ayten Aydınkızı, Bakü Devlet Üniv. Azerbaycan, “Söz Fel-
sefesinin Parlak Tecessümü”.

Doç.Dr. Çetin Derdiyok, Çukurova Üniv. Adana, “Seyyit Nesi-
mi’nin Tu-yuğlarında Sayılar”.

Doç.Dr. Ramazan Gaffari, Azerbaycan, “Nesimi Yaratıcılığında Mi-
tolojik Görüşler”.

Prof.Dr. Kamil Allahyar, Azerbaycan, “Türk Ser Dilinin Peotik Te-
fekürünün İnkişafında Nesimi’nin Rolü”.

Prof.Dr. Ebulfeyz Amanoğlu, Kafkas Üniv. Kars, “Nesimi Şiirindeki
Kişi Adlarının Anlam Özellikleri”.

Dr. Laura Bayat Güzelova, Azerbaycan, “Seyyit Nesimi Şiirinde
Üslup, Olumsuzluk Kategorisi”.

Doç.Dr. Tamilla Abbashanlı, Osmangazi Üniv. Eskişehir, “Nesimi
Özünden Sonra Gelen Şairlere Etkisi”.

Dr. Hayrettin İvgin, Ankara, “Nesimi’nin Derisinin Yüzülmesine
Sebeup Olan Şiirin Tahlili”.

Nihat Çetinkaya, Balıkesir, “Türk İnanç Kültürü İçerisinde Nesi-
mi’nin Yeri”.

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin Mededi, İran, “Nesimi’nin Şiirinde Zahitlerin
Siması”.

Nesimi'nin çok çeşitli yönleri üzerine durulan ve oldukça yoğun icra edilen I. Uluslar Arası Seyyit Nesimi Sempozyumu'nun gerçekleştirilmesinde katkısı olanları, özellikle de Gülağ Öz'ü tebrik ediyoruz. Ayrıca bu toplantının Nesimi'nin bilgi, birikim ve görgüsünü hayatı, fikri ve inancıyla nasıl yoğurduğunu, bütün bunları o güzelim Türkçesiyle nasıl sözlere ve seslere döktüğünü, belki daha da önemlisi inancı uğruna feci bir şekilde bile olsa hayatını sakınmayacak kadar nasıl gönüllü, vefalı, inançlı ve yürekli olduğunu açıkça ortaya koyduğunu düşünüyor; bu mesajların özellikle de peşinden gidilecek değerlerin sadece madde olduğunu düşünenlere bir ibret vesikası olmasını diliyoruz.